

at jeg tror, at vi, naar Loven nu foreligger færdig her fra Rigsdagen, kun have et at gøre, alle vi, der have været med til at tilvejebringe denne Lov, enten vi ere tilfredse eller ikke tilfredse med den, og det er loyalt at bringe den ud i Livet og søge at faa det mest mulige ud af den, saaledes at vi, naar de fem Aar ere gaaede, som denne Lov omfatter, staa med den Erfaring, som det bedst mulig lykkede Forsøg kan give os. Derfor udtalte jeg kun de ganske korte Ord, som fra min Side og fra mit Partis Side var gode Ønsker for Loven og gode Ønsker for Landarbejderne“. Og jeg sagde siden hen, at nu, da vi stode ved Slutningen af denne Sag, gjaldt det at skyde bag paa for at faa noget ud af det. Jeg henvendte disse Ord til det ærede Medlem for Bælum (H. J. Jensen), som talte om, hvor Skylden laa for, at Loven ikke var bleven saa god, som den burde blive, og da Ordføreren, det ærede Medlem for Grenaa (N. Pedersen), siden hen havde Ordet, takkede han mig, for at jeg ikke havde søgt at lægge Forslaget Hindringer i Vejen, men at jeg havde udtalt mig i god Overensstemmelse med den loyale Holdning, jeg havde vist ved at samarbejde paa Loven. Det, jeg den Gang paa mit Partis Vegne sagde, var, at der burde være Ro om denne Lov i de fem Aar, og jeg vil henstille til det ærede Medlem for Viborg Amts 5te Valgkreds og for øvrigt til hver som helst ellers i denne Sal, om der ikke har været Ro om den Sag, om ikke Statshusmændene rundt omkring have haft Ro til at arbejde, og om ikke de Kommissioner, hvis Opgave har været at bringe denne Sag ud i Livet, have haft Ro for os. Vi have loyalt holdt os til Side, saa at Forsøget kunde gøres i fuld Fred og Ro. Det er det, Socialdemokratiet har gjort i denne Sag. Det lovede jeg for 5 Aar siden paa mit Partis Vegne, det er sket, og jeg tror ikke, nogen skal kunne sige noget derimod. Naar nu det ærede Medlem taler om, at vi ville gøre Overbud, og derved paa en Maade ligesom mistænkeliggør det Arbejde, vi ville lægge i denne Sag, naar Loven kommer frem igen, synes jeg, det ærede Medlem ikke er ganske loyalt. Det var desuden heller ikke os alene, der gjorde Overbud, det var det ærede Medlems egne Partifæller, der vare med dertil. Den Gang, Loven var under Behandling her sidst, blev der fremsat forskellige Anker imod den baade fra min og ogsaa fra anden Side, gaaende ud paa, at der skulde være en lettere Adgang til Lodderne, og at Lodderne skulde være

større endnu, det var Hovedsagen. Hvad er der sket i de 5 Aar, ikke fra vor Side, men fra Husmændenes egen Side og fra Landboforeningernes Side? Der ligger her paa vort Bord Adresser fra Landboforeningerne om at ændre Loven, og i hvad Retning skulle da disse Ændringer gaa? Akkurat i den Retning, vi foresloge i sin Tid. De foreslaa Loven ordnet saaledes, at Adgangen bliver lettere, de foreslaa, at der bliver mere Jord. De komme mærkværdig nok til samme Tal, som netop vi foresloge. Det er det Overbud, der skete den Gang, og til dette Overbud var bl. a. med det ærede Medlem for Sorø (P. Christensen), daværende Folketingsmand Nøhr og det ærede Medlem for Vraa (Th. Larsen). Disse Mænd stillede Ændringsforslag, som vi støttede, og det var det Overbud, vi gjorde. Jeg har imod, at man saaledes paa Forhaand mistænkeliggør Socialdemokratiet. Lad os se, hvorledes Gerningerne løbe ud, saa kunne vi jo tale om det, men paa Forhaand at mistænkeliggøre os, er ikke rigtigt.

Det ærede Medlem talte om det mærkværdige i, at vi ere gaaede til Valg paa den statssocialistiske Idé, og sagde, at dette at skabe saa mange selvstændige Ejendomshjem som muligt, ikke er noget, der har med den statssocialistiske Idé at gøre. Det har man hørt før, at dette at skabe selvstændige Hjem — jeg ser vel, at det ærede Medlem sagde Ejendomshjem — ikke har noget med den socialdemokratiske Idé at gøre. Jeg maa maaske sige, at i vort Program, som blev vedtaget paa Kongressen i 1888, finder man allerede, at vi ønske Jord til Landarbejderne, at vi ønske Landarbejderne stillede saaledes, at de kunne komme i Besiddelse af Jord og af de fornødne Driftsmidler. Og i 1890, da Folketingsmændene Rasmus Claussen og Bojsen forelagde det bekendte Havelodsforslag, udtalte jeg allerede her paa mit Partis Vegne, at dette at skabe selvstændige Hjem vare vi ikke Modstandere af, idet vi havde Forstaaelse af, at Udviklingen vilde knytte disse selvstændige smaa Hjem sammen paa mange andre Omraader, og jeg henviste i den Henseende til Andelsforetagender, hvor Produkterne skabes rundt omkring og samles paa et enkelt Sted og forarbejdes. Man er saa tilbøjelig til, naar man taler om Socialdemokratiets Opfattelse af Landbrugsforhold, at hænge sig i Ordet Stordrift. Men jeg vil dog sige ærede Medlemmer, at dette Ord findes, ikke paa vort Program. Der tales om Fællesdrift, men ikke om Stordrift. Man har somme Tider en Fø-